

Sažetak

Cilj rada je ukazati na koji način savremene informacione tehnologije mogu da utiču na razvoj preduzetničkih projekata. U radu je predstavljena nova metodologija lean startapa, čija se primena u praksi pokazala veoma uspešnom u ranim fazama tehnoloških preduzetničkih poduhvata. Takođe, istaknuta je veza između korišćenja savremene informacijske tehnologije i skraćivanja vremena i olakšavanja prelaska preduzetničke ideje u uspešan poduzetnički poduhvat. Tehnološko preduzetništvo je po svojoj prirodi vrlo specifično sa aspekta brzine promena koje se dešavaju u okruženju. Koncept lean startapa omogućava rano predstavljanje proizvoda na tržištu kroz simultano unapređenje proizvoda. Predstavljanje ovog novog koncepta treba da utiče na veće korišćenje ove metodologije u praksi.

UVOD

Definisanje prduzetništva

Preduzetništvo predstavlja spremnost jednog ili više pojedinaca da kroz ulaganje kapitala i preuzimanje rizika pokrenu poslovni poduhvat sa ciljem stvaranja profita. Osnovna dimenzija ovog poslovnog delovanja je odluka preduzetnika o tome šta, kako i za koga stvara (proizvod ili uslugu), a sve kroz preduzetnički poduhvat, o sopstvenom trošku i uz određenu dozu rizika, s ciljem sticanja dobiti. Suština preduzetništva je u stalnom traženju novih ideja, u pronalaženju novih mogućnosti u poslovanju a zasniva se na pouzdanoj intuiciji i proceni, te veštini i odlučnosti.

Inovacija, tehnologija i znanje u funkciji preduzetništva

Inovacija predstavlja specifično oruđe preduzetnika, sredstvo pomoću kojeg koriste promenu kao mogućnost za izvršenje različitih proizvodnih ili uslužnih aktivnosti.

„Preduzetništvo se zasniva na prepoznavanju prilika za inovacije i njihovu najbržu moguću tržišnu i ekonomsku valorizaciju. Inovacije kreiraju resurse“ - tvrdi Piter Draker (1991).

Tehnološko preduzetništvo

Tehnološko preduzetništvo predstavlja novi pristup preduzetništvu, koji integriše naučna saznanja i dostignuća savremenih tehnologija u cilju stvaranja novih vrednosti za kupce. Osnovni princip tehnološkog preduzetništva je da se kroz kontinuirane tehnološke inovacije i nova saznanja obezbeđuje konstantan rast i razvoj preduzetničkog projekta pojedinca. Predstavlja primenu nove tehnologije i tehnološku inovaciju kao priliku za poslovni poduhvat i prisutno je u svim onim sredinama i organizacijama u kojima se strateški timovi menadžera-preduzetnika opredeljuju i vode projekte istraživanja i razvoja, nabavke i primene novih tehnologija.

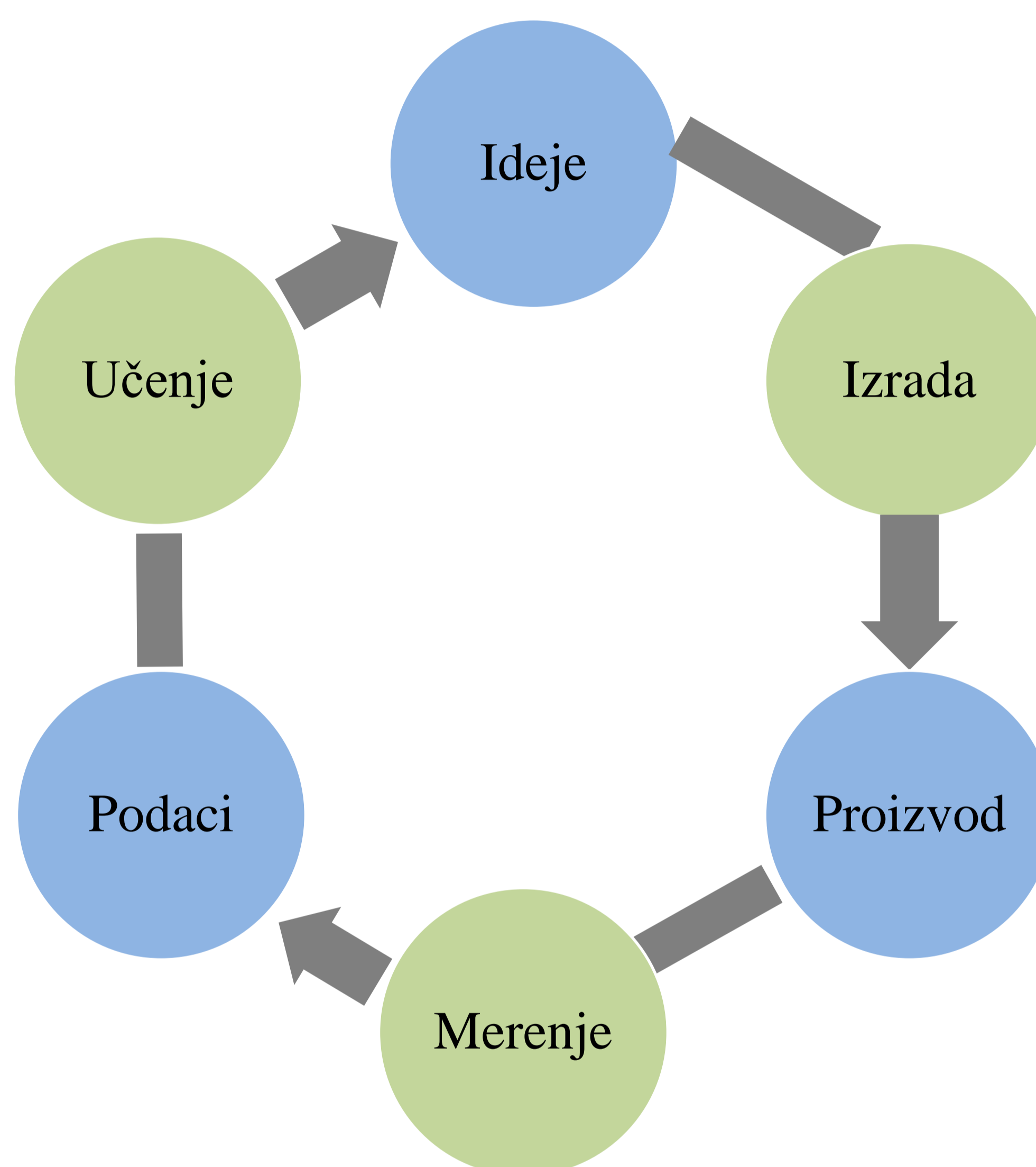
Definišu se pet osnovnih stubova tehnološkog preduzetništva:

1. kreiranje vrednosti,
2. **len startup (engl. Lean startup) metod,**
3. identifikovanje kupaca i njihova validacija,
4. razvoj biznis modela i
5. preduzetnički metod.

Ovaj rad bliže objašnjava koncept **lean startapa**, odnosno štedljivog pristupa razvoju novog preduzetničkog poduhvata, jer je ključna determinanta uspeha mogućnost iskorišćavanja prilike zasnovano na razvoju inovativnih ideja.

LEAN STARTAP METODOLOGIJA

Glavni zadatak svakog startup-a je da napravi baš ono što kupci žele i što su spremni odmah da plate. „Lean startup“ je nov način gledanja na razvoj inovativnih proizvoda sa fokusom na brze promene i doživljeno iskustvo kupaca, uz ogromnu viziju i veliku ambiciju. Lean startup metod, definisan od strane *Eric Ries*-a polazi od toga da se ovom metodom može skratiti ciklus razvoja proizvoda i smanji rizik jer se zasniva na ranom predstavljanju proizvoda. Proizvod se predstavlja rano potrošačima kako bi se testiralo koje su njegove prednosti i nedostaci i šta je potrebno promeniti kako bi ga tržište bolje prihvatilo. Ovaj osnovni proizvod koji je dovoljno dobar da se predstavi potrošačima i u svojoj početnoj fazi se zove **minimalno održiv proizvod** (eng. *minimal viable product – MVP*).



Slika 1. Prikaz prstena povratnih informacija (Ries, 2011)

Proces predstavljen na slici 1. zasniva se postupku gde se se proizvod menja i prilagođava sve dok ga dovoljan broj potrošača ne smatra prihvatljivim, odnosno, dok nisu spremni da počnu da ga koriste. Za razliku od tradicionalnog „faza-kapija“ (eng. *stage-gate*) pristupa gde se pre prelaska na svaku sledeću faze razvoja, proizvod preispituje i gde je moguće da čak ni ne dođe do potrošača, *lean* koncept je dosta brži i agilniji, što je od esencijalnog značaja kada je u pitanju tehnološko preduzetništvo. Osnova aktivnost startupa je pretvoriti ideje u proizvode, pratiti reakcije korisnika i tada donijeti odluku da li se provodi zaokret (pivot) u poslovnom modelu ili se ostaje pri prvotnoj ideji. Iz toga procesa napravljen je Prsten povratnih informacija: Izrada – Merenje – Učenje, prikazan na slici 1.

Napravljeni proizvodi mogu se opisati kao eksperimenti jer se pomoću njih nauči više o korisnicima, kao i o izgradnji održivog poslovanja. Jedan od prioriteta startupa mora biti što brža primjena prstena povratnih informacija. Prvi korak je što prije moguće ući u fazu „Izrade“ s proizvodom s minimalnom funkcionalnošću (MVP). Nakon izrade MVP-a slijedi faza „Merenje“. U toj fazi se određuje da li je proizvod uspješan i vodi li on ka napretku. Na kraju se nalazi faza „Učenje“ te je u toj fazi potrebno proučiti sve prikupljene podatke. Na temelju tih podataka saznaje se je li startup stvorio kvalitetan i poželjan proizvod ili nije. Ako nije, tada startup mora napraviti zaokret u poslovnom modelu i ponovo proći kroz prsten povratnih informacija. Primjenom eksperimenata na ovakav način, prikupljaju se vredni podaci koji su bitni za izgradnju održivog i uspešnog poslovanja startupa

- Prednosti ove metode su zapravo to da se utroši manje novca jer se sredstva ne troše na kreiranje proizvoda za koji će se ispostaviti da se ne može prodati, kao i manji broj neuspešnih pokušaja preduzetnika pre konačnog uspeha.